

Arbeidstilsynet

Fremdrift

Arbeidsulykker, meldinger om
kritikkverdige forhold og meldinger om
arbeidsrelatert sykdom

Rapporteringsperiode: 1. januar 2024–30. november 2024

Oppdatert: 2. desember 2024

Neste oppdatering: Januar 2025

Innhold

Innledning	2
Arbeidsulykker	3
Beskrivelse	3
Sentrale nøkkeltall	3
Ulykkestype	4
Næring	5
Sted	6
Tilsyn etter arbeidsulykker	6
Meldinger om kritikkverdige forhold	9
Beskrivelse	9
Sentrale nøkkeltall	9
Tema i meldingen	10
Næring	11
Sted	12
Tilsyn etter melding om kritikkverdige forhold	13
Meldinger om arbeidsrelatert sykdom	16
Beskrivelse	16
Sentrale nøkkeltall	16
Diagnose	17
Næring	17
Sted	18
Tilsyn etter melding om arbeidsrelatert sykdom	19

Innledning

Fremdrift er en rapportserie som gir informasjon om Arbeidstilsynets løpende innsats innenfor prioriterte områder. Rapportene er ikke ment å dekke alt Arbeidstilsynet gjør, men de gir en overordnet oversikt på utvalgte områder.

I denne Fremdriftsrapporten ser vi nærmere på følgende varsel og meldinger som Arbeidstilsynet mottar, samt tilsynsaktivitet ved oppfølging av disse:

- arbeidsulykker
- meldinger om kritikkverdige forhold
- meldinger om arbeidsrelatert sykdom

For alle varsel om arbeidsulykker, meldinger om kritikkverdige forhold og meldinger om arbeidsrelatert sykdom som Arbeidstilsynet mottar, oppretter vi en sak i vårt saksbehandlingssystem. I saksbehandlingen registrerer vi opplysninger vi mottar gjennom varselet eller meldingen, og innhenter ytterligere opplysninger der det er behov for mer informasjon. I alle saker gjør vi en vurdering av om saken skal følges opp med tilsyns- eller veiledningssak, eller om det ikke er behov for videre oppfølging. Hvor alvorlig tilfellet er, og hvilket forebyggingspotensial vi ser, er sentrale kriterier i vurderingen av oppfølging. I de sakene hvor vi følger opp med tilsyn, vil vi gjennom tilsynet innhente ytterligere informasjon fra virksomhetene, gjøre vurderinger av om det foreligger brudd på regelverket og eventuelt vedta reaksjoner for at virksomhetene skal rette opp i bruddene.

Informasjonen vi får gjennom varsel og meldinger, og den videre saksbehandlingen, gir oss samlet sett viktig kunnskap om arbeidsmiljøtilstanden ute i virksomhetene, som igjen er et viktig kunnskapsunderlag for Arbeidstilsynets risikobaserte innsats.

Et viktig forbehold ved statistikken som presenteres i denne rapporten er at den kun gir en beskrivelse av de varsler og meldinger som er sendt til Arbeidstilsynet. Tallene må derfor ikke forstås som en beskrivelse av det reelle omfanget av arbeidsulykker, kritikkverdige forhold eller arbeidsrelatert sykdom i det norske arbeidslivet. Mer statistikk om arbeidsskadedødsfall og arbeidsrelatert sykdom som er varslet til Arbeidstilsynet, er tilgjengelig på våre nettsider, [Statistikk \(arbeidstilsynet.no\)](https://www.arbeidstilsynet.no). Statistisk Sentralbyrå (SSB) fører den offisielle statistikken over arbeidsulykker, basert på arbeidsgivers rapportering av yrkesskader til NAV (iht. folketrygdloven).

Arbeidsulykker

Beskrivelse

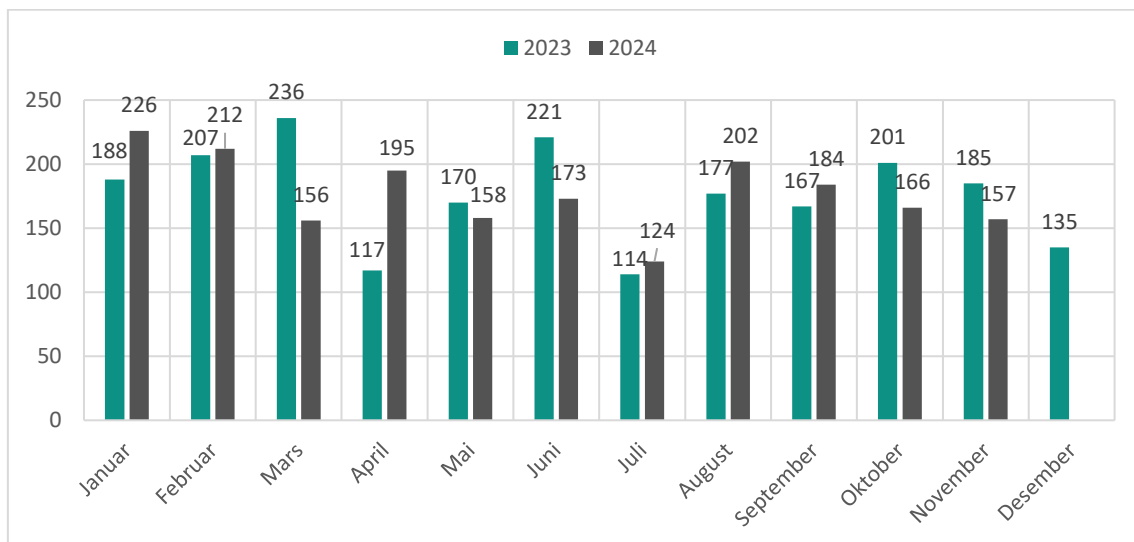
Arbeidsulykker representerer et betydelig samfunnsproblem, og har store konsekvenser både for den som rammes, for den enkelte virksomhet og for samfunnet som helhet. Med arbeidsulykke menes en plutselig eller uventet ytre påkjenning eller belastning som skadelidte har vært utsatt for i forbindelse med arbeidet. Med arbeidsskadedødsfall menes en arbeidsskade som fører til at den skadede dør av skaden innen ett år etter at ulykken skjedde. Arbeidsgiver har iht. [arbeidsmiljøloven §5-2](#) plikt til snarest mulig å varsle Arbeidstilsynet og nærmeste politimyndighet om alvorlig personskade eller dødsfall som skjer i forbindelse med arbeid.

I dette kapittelet ser vi nærmere på de arbeidsulykkene som varsles til Arbeidstilsynet. Vi vet imidlertid at Arbeidstilsynet ikke får varsel om alle arbeidsulykker som skal meldes iht. arbeidsmiljøloven. Statistikken som presenteres i denne Fremdriftsrapporten gir kun et bilde på antall ulykker meldt til Arbeidstilsynet, og ikke det reelle antallet ulykker som har intruffet i det landbaserte arbeidslivet.

Det er Statistisk Sentralbyrå (SSB) som fører den offisielle statistikken over arbeidsulykker, basert på arbeidsgivers rapportering av yrkesskader til NAV (iht. folketrygdloven). Arbeidstilsynet fører den offisielle statistikken over arbeidsskadedødsfall i det landbaserte arbeidslivet. Merk at den presenterte statistikken reflekterer kunnskapen om ulykkene til enhver tid, og vil bli oppdatert i tråd med løpende vurderinger og saksbehandling.

Sentrale nøkkeltall

Arbeidstilsynet har så langt i år mottatt varsel om 1 953 arbeidsrelaterte ulykker som har intruffet i perioden 1. januar–30. november 2024. 14 av arbeidsskadene er så langt definert som arbeidsskadedødsfall. Figur 1 viser hvordan de varslede ulykkene fordeler seg per måned for 2024, sett opp mot månedvis fordeling i 2023.

Figur 1: Antall varslede arbeidsulykker, fordelt per måned, 2023 og 2024.

Samlet sett har vi så langt i år mottatt varsel om omtrent like mange arbeidsulykker som på samme tidspunkt i 2023. Totalt mottok vi varsel om omtrent 2 100 arbeidsulykker i 2023.

Ulykketype

Arbeidstilsynet registrerer ulykketype for alle ulykker vi mottar varsel om. Tabell 1 gir en oversikt over fordeling per ulykketype for alle arbeidsulykker varslet til Arbeidstilsynet så langt i år.

Tabell 1: Antall varslede arbeidsulykker og antall arbeidsskadedødsfall, fordelt per ulykketype, 2024.

Ulykketype	Antall ulykker	Antall arbeidsskadedødsfall
Fall	528	2
Støt/treff av gjenstand	256	
Klemt/fanget	236	2
Stukket/kuttet av skarp/spiss gjenstand	188	
Påført voldsskade	139	1
Elektrisk spenning	129	
Annet	122	
Sammenstøt/påkjørsel	79	1
Kjemikalier	79	1
Annet - trafikkulykke	57	5
Eksplisjon, sprenging, brann	56	
Velt	40	2
Høy/lav temperatur	35	
Trusler om vold	9	
Totalsum	1 953	14

Vi har så langt i år mottatt flest varsler om fallulykker, etterfulgt av støt/treff av gjenstand og klemt/fanget-ulykker. Når det gjelder arbeidsskadedødsfallene, er det registrert flest trafikkulykker, etterfulgt av fall-, klemt-/fanget- og velteulykker.

Næring

Arbeidstilsynet registrerer involverte virksomheter for de ulykkene vi mottar varsel om. Tabell 2 gir en oversikt over hvordan arbeidsulykkene og arbeidsskadedødsfallene fordeler seg per næring så langt i år. Det kan være flere virksomheter involvert i én ulykke, og statistikken i tabellen tar utgangspunkt i hvilken næring arbeidsgiver til den skadde er registrert i.

Tabell 2: Antall varslede arbeidsulykker og antall arbeidsskadedødsfall, fordelt per næring, 2024.

Næring (arbeidsgivers næring)	Antall ulykker	Antall arbeidsskadedødsfall
F Bygge- og anleggsvirksomhet	489	2
C Industri	302	2
H Transport og lagring	175	4
Q Helse- og sosialtjenester	166	
G Varehandel, reparasjon av motorvogner	150	4
N Forretningsmessig tjenesteyting	118	
O Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	88	
A Jordbruk, skogbruk og fiske	87	1
P Undervisning	56	
I Overnattings- og serveringsvirksomhet	45	
E Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	36	
R Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter	33	1
M Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	27	
D Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	24	
S Annen tjenesteyting	18	
B Bergverksdrift og utvinning	14	
L Omsetning og drift av fast eiendom	11	
J Informasjon og kommunikasjon	10	
K Finansierings- og forsikringsvirksomhet	1	
Ikke utfylt	110	
Totalsum	1 953	14

Flest arbeidsulykker er varslet innen næringen bygge- og anleggsvirksomhet, etterfulgt av industri og transport og lagring. Når det gjelder arbeidsskadedødsfallene er foreløpig flest

dødsfall registrert innen næringene transport og lagring og varehandel, reparasjon av motorvogner, begge med fire arbeidsskadedødsfall.

Sted

Arbeidstilsynet registrerer ulykkessted for alle arbeidsulykkene som varsles til oss. Tabell 3 gir en oversikt over de varslede arbeidsulykkene og arbeidsskadedødsfallene per næring. Så langt i år har flest varslede arbeidsulykker inntruffet i fylkene Oslo, Trøndelag og Vestland.

Tabell 3 Antall varslede arbeidsulykker og antall arbeidsskadedødsfall, fordelt per fylke, 2024.

Ulykkessted (fylke)	Antall ulykker	Antall arbeidsskadedødsfall
Oslo	209	
Trøndelag	206	2
Vestland	191	
Akershus	177	1
Innlandet	170	1
Rogaland	144	
Agder	134	2
Østfold	131	1
Nordland	122	1
Møre og Romsdal	102	1
Troms	99	1
Vestfold	88	1
Buskerud	73	1
Telemark	59	
Finnmark	39	1
Utland	6	1
Svalbard	1	
Ikke utfylt	2	
Totalsum	1 953	14

Tilsyn etter arbeidsulykker

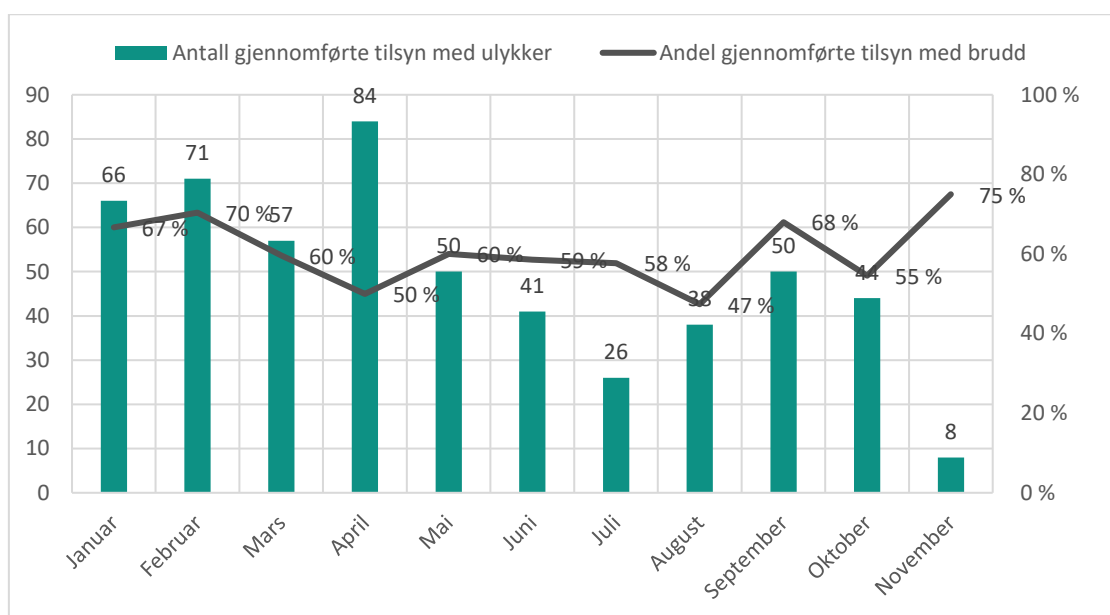
Hvor stor andel av ulykkene som følges opp med tilsyn er blant annet avhengig av alvorlighetsgraden i ulykken og hvilket forebyggingspotensial vi ser hos virksomheten. Som hovedregel skal alle arbeidsskadedødsfall følges opp med tilsyn.

Så langt i 2024 har Arbeidstilsynet vurdert at om lag 30 prosent av de varslede arbeidsulykkene skal følges opp med tilsyns- eller veiledningssak, og vi har foreløpig

gjennomført 535 tilsyn etter arbeidsulykker. Noen av disse tilsynene vil være knyttet til arbeidsulykker intruffet i 2023, men der tilsynet har blitt gjennomført først i 2024.

Vi har avdekket ett eller flere brudd i 60 prosent av tilsynene, og fulgt opp bruddene med minst én reaksjon i 58 prosent av tilsynene. Vi har i snitt gitt 2,8 reaksjoner per tilsyn med reaksjon. Litt over halvparten av tilsynene er gjennomført som stedlige tilsyn ute i virksomhetene.

Figur 2 viser antall gjennomførte tilsyn med arbeidsulykker og andelen tilsyn med brudd for ulykkestilsyn så langt i år. Merk at tilsynene inngår i statistikken først når tilsynsrapporten er sendt til virksomheten, og antall tilsyn for den gitte perioden vil derfor øke etter hvert som flere tilsynsrapporter blir sendt.

Figur 2: Antall tilsyn og andel tilsyn med brudd, for tilsyn etter arbeidsulykker, per måned, 2024.

Vi har gjennomført flest tilsyn etter arbeidsulykker i næringene bygge- og anleggsvirksomhet og industri, som også er de to næringene med flest registrerte arbeidsulykker.

Hva Arbeidstilsynet kontrollerer i tilsyn etter arbeidsulykker, er avhengig av type ulykke og tilpasset egenskaper ved virksomheten som meldingen omhandler, for eksempel næring. Som faste deler av våre sjekklister legger vi vekt på å kontrollere systematiske og organisatoriske arbeidsbetingelser i tilsyn etter arbeidsulykker. Dersom vi kun ser på den faste sjekklistedelen, har vi så langt i år oftest kontrollert forhold knyttet til kartlegging, risikovurdering og tiltak, og avdekket brudd på dette i 34 prosent av 515 tilsyn. I tillegg til de faste kontrollpunktene i sjekklister, kontrollerer vi også forhold som er direkte knyttet til type ulykke vi følger opp, eksempelvis forhold knyttet til maskiner og annet arbeidsutstyr eller vold og trusler.

Tabell 4 gir en oversikt over reaksjonsbruken i tilsyn etter arbeidsulykker så langt i 2024. Vi har så langt valgt å følge opp bruddene med å gi ett eller flere vedtak om pålegg i

216 tilsyn. Vi vedtar klart flest pålegg knyttet til virksomhetens kartlegging, risikovurdering og tiltak, etterfulgt av forhold knyttet til maskiner og annet arbeidsutstyr og bedriftshelsetjeneste. Vi har foreløpig vedtatt stans ved overhengende fare for liv og helse i 15 tilsyn, knyttet til bygnings- og utstyrmessige forhold, maskiner og annet arbeidsutstyr og vold og trusler. Vi har også vedtatt overtredelsesgebyr i fire tilsyn, knyttet til brudd på bygnings- og utstyrmessige forhold, maskiner og arbeidsutstyr og kartlegging, risikovurdering og tiltak.

Merk at i en del tilsyn kan det ta tid fra tilsynet blir gjennomført til reaksjoner blir vedtatt, spesielt når det gjelder overtredelsesgebyr. Behov for flere reaksjoner vurderes derfor fortløpende.

Tabell 4 Antall tilsyn med vedtatte reaksjoner, for tilsyn etter arbeidsulykke, 2024.

Type reaksjon	Antall tilsyn
Antall tilsyn - vedtak om pålegg	216
Antall tilsyn - vedtak om tvangsmulkt	4
Antall tilsyn - vedtak om stans som pressmiddel	2
Antall tilsyn - vedtak om stans ved overhengende fare	15
Antall tilsyn - vedtak om overtredelsesgebyr	4

Meldinger om kritikkverdige forhold

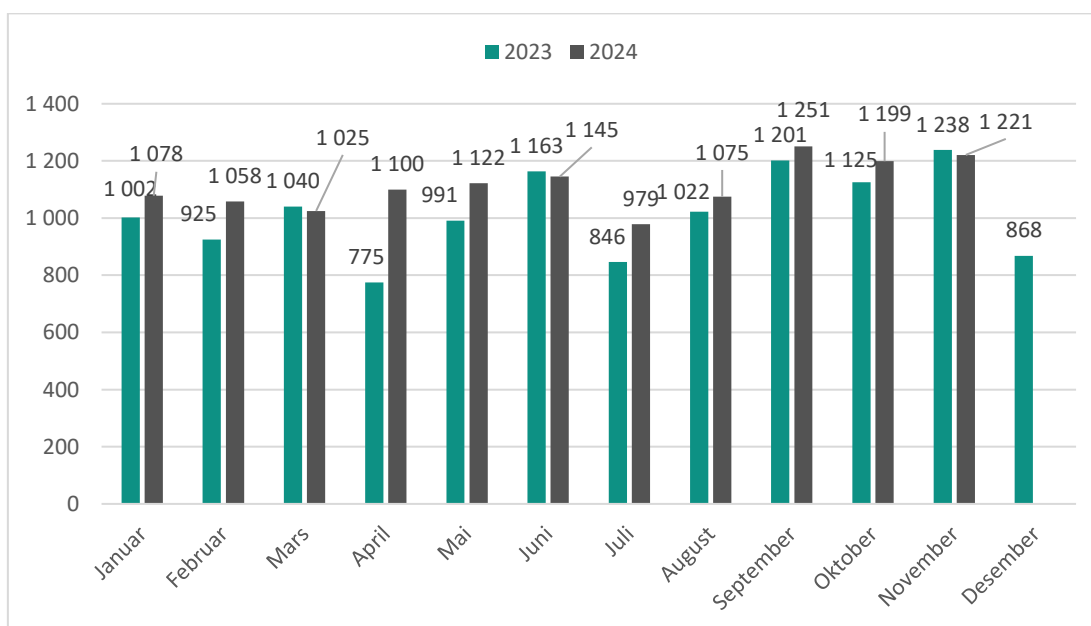
Beskrivelse

Med kritikkverdige forhold menes forhold som er i strid med lover og regler (rettsregler), skriftlige etiske retningslinjer i en virksomhet eller etiske normer som det er bred tilslutning til i samfunnet.

Arbeidstilsynet kan varsles om saker og forhold som melder mener er kritikkverdige, både på egen og andres arbeidsplass. Arbeidstilsynet registrerer alle meldinger om kritikkverdige forhold vi mottar og vurderer eventuell oppfølging av saken. Når en arbeidstaker melder ifra om et kritikkverdig forhold på egen arbeidsplass, kalles det varsling, etter arbeidsmiljøloven § 2A. Forståelsen av hva som er kritikkverdige forhold, favner bredt. Arbeidsmiljøloven § 2 A-1 (2) gir blant annet disse eksemplene på kritikkverdige forhold: fare for liv eller helse, uforsvarlig arbeidsmiljø og fare for klima eller miljø.

Sentrale nøkkeltall

I perioden 1. januar–30. november 2024 har Arbeidstilsynet mottatt 12 253 meldinger om kritikkverdige forhold. Figur 3 viser hvordan meldingene fordeler seg per måned for 2024, sett opp mot månedsvis fordeling i 2023.

Figur 3: Antall mottatte meldinger om kritikkverdige forhold, fordelt per måned, 2023 og 2024.

Arbeidstilsynet har samlet sett mottatt i overkant av 900 flere meldinger om kritikkverdige forhold så langt i 2024, sammenlignet med på samme tidspunkt i 2023. Gjennomsnittlig siste hele femårsperiode har Arbeidstilsynet mottatt omtrent 9 500 meldinger per år, men antallet ser ut til å ha økt etter at vi innførte ny løsning for mottak av meldinger om

kritikkverdige forhold høsten 2021. I 2022 mottok Arbeidstilsynet omtrent 10 400 meldinger og i 2023 12 200 meldinger.

Vi registrerer melderens rolle for alle meldingene om kritikkverdige forhold vi mottar. Tabell 5 viser hvordan meldingene fordeler seg per rolle. Ansatte eller tidligere ansatte i virksomhetene står samlet for over halvparten av meldingene, med henholdsvis 43 prosent og 10 prosent av de mottatte meldingene.

Tabell 5 Antall og andel meldinger om kritikkverdige forhold, per melderens rolle, 2024.

Melderens rolle	Antall meldinger	Andel av meldingene
Ansatt	5 311	43 %
Annen	3 935	32 %
Tidligere ansatt i virksomheten	1 286	10 %
Representerer en offentlig myndighet	563	5 %
Tillitsvalgt	312	3 %
Verneombud	308	3 %
Regionalt verneombud	263	2 %
Fagforening	141	1 %
Arbeidsgiver	86	1 %
Bedriftshelsetjenesten	48	0 %
Totalsum	12 253	100 %

32 prosent av melderne er registrert med rollen «Annen». Dette kan være en melder som ikke ønsker å oppgi rollen sin eller ønsker å være anonym. Det kan også være varsel fra eksempelvis familiemedlemmer eller venner eller andre tredjeparter til forholdet det meldes fra om, for eksempel forbipasserende eller byggebransjens uropatrolje.

Tema i meldingen

Alle meldinger om kritikkverdige forhold som Arbeidstilsynet mottar, knyttes opp mot ett eller flere tema basert på innholdet i meldingen. Tabell 6 gir en oversikt over de femten temaene vi har mottatt flest meldinger om så langt i 2024.

Tabell 6: Antall og andel meldinger om kritikkverdige forhold, vist ved oftest registrerte tema, 2024. Én melding kan dekke flere temaer.

Tema	Antall meldinger	Andel av meldingene
Arbeidstidsordninger	2 288	19 %
Arbeidsavtaler	2 187	18 %
Lønssystemer	2 102	17 %
Uheldige belastninger	1 916	16 %
Tilrettelegging og ledelse	1 823	15 %
Allmenngjorte lønns- og arbeidsvilkår	1 562	13 %
Bygnings- og utstyrmessige forhold	1 448	12 %
Varsling	1 033	8 %
Arbeid i høyden	860	7 %
Arbeidstilknytning	802	7 %
Trakassering	782	6 %
Kartlegging, risikovurdering og tiltak	760	6 %
Arbeidets organisering	759	6 %
Arbeidsgivers ansvar for organisering av arbeidet	689	6 %
Verneombud og tillitsvalgtes medvirkning	655	5 %

Som vi ser av tabellen mottar Arbeidstilsynet flest meldinger om kritikkverdige forhold knyttet til organisatoriske forhold som arbeidstidsordninger, arbeidsavtaler og lønssystemer. Vi har også så langt i år mottatt 1 127 meldinger om forhold som faller utenfor vårt myndighetsområde og 628 meldinger som gjelder privatrettslige forhold. Arbeidstilsynet har ingen myndighet overfor virksomheter i slike saker, men vi kan gi både melder og virksomhet generell veiledning om regelverket.

Næring

Arbeidstilsynet registrerer involvert virksomhet for de meldingene om kritikkverdige forhold som vi mottar. Tabell 7 gir en oversikt over hvordan meldingene om kritikkverdige forhold fordeler seg per næring så langt i år. Flest meldinger om kritikkverdige forhold er knyttet til virksomheter registrert innen næringen bygge- og anleggsvirksomhet, etterfulgt av overnattings- og serveringsvirksomhet og varehandel, reparasjon av motorvogner. Merk at én melding kan omfatte flere næringer.

Tabell 7 Antall og andel meldinger om kritikkverdige forhold, fordelt per næring, 2024. Én melding kan være knyttet til flere næringer.

Næring	Antall meldinger	Andel av meldingene
F Bygge- og anleggsvirksomhet	2 007	16 %
I Overnattings- og serveringsvirksomhet	1 556	13 %
G Varehandel, reparasjon av motorvogner	1 512	12 %
Q Helse- og sosialtjenester	1 363	11 %
N Forretningsmessig tjenesteyting	936	8 %
H Transport og lagring	719	6 %
C Industri	713	6 %
O Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	410	3 %
P Undervisning	364	3 %
M Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	313	3 %
L Omsetning og drift av fast eiendom	272	2 %
R Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter	259	2 %
S Annen tjenesteyting	254	2 %
A Jordbruk, skogbruk og fiske	190	2 %
J Informasjon og kommunikasjon	151	1 %
E Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	86	1 %
B Bergverksdrift og utvinning	70	1 %
K Finansierings- og forsikringsvirksomhet	25	0 %
D Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	21	0 %
T Lønnet arbeid i private husholdninger	6	0 %
Ikke utfyllt	1 197	10 %
Totalsum	12 253	100 %

Sted

Arbeidstilsynet registrerer hendelsessted for meldingene vi mottar. Tabell 8 gir en oversikt over hvordan meldingene om kritikkverdige forhold fordeler seg per fylke. Flest meldinger er registrert i Oslo, etterfulgt av Vestland og Akershus.

Tabell 8: Antall og andel meldinger om kritikkverdige forhold, fordelt per fylke, 2024.

Fylke	Antall meldinger	Andel av meldingene
Oslo	1 838	15 %
Vestland	1 437	12 %
Akershus	1 246	10 %
Rogaland	1 108	9 %
Trøndelag	900	7 %
Innlandet	715	6 %
Buskerud	661	5 %
Agder	611	5 %
Nordland	568	5 %
Møre og Romsdal	524	4 %
Østfold	459	4 %
Vestfold	458	4 %
Troms	431	4 %
Telemark	314	3 %
Finnmark	231	2 %
Svalbard	8	0 %
Ikke utfyllt	744	6 %
Totalsum	12 253	100 %

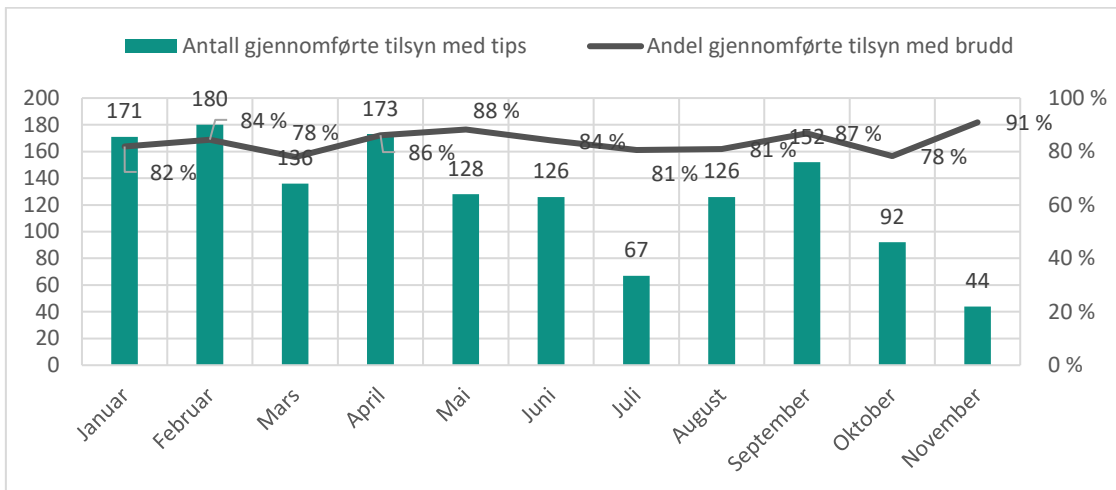
Tilsyn etter melding om kritikkverdige forhold

Hvor stor andel av meldingene om kritikkverdige forhold som følges opp med tilsyn er blant annet avhengig av alvorlighetsgraden i meldingen. I henhold til Arbeidstilsynets rutiner skal meldinger som omhandler akutt fare for personer behandles først, det inkluderer meldinger om arbeid i høyden, asbest, eller annen akutt fare for liv og helse.

Så langt i 2024 har Arbeidstilsynet vurdert at 14 prosent av de mottatte meldingene skal følges opp med tilsyns- eller veiledningssak, og vi har foreløpig gjennomført 1 395 tilsyn etter meldinger om kritikkverdige forhold. Dette utgjør 12 prosent av det totale antallet tilsyn så langt i år. Noen av disse tilsynene vil være knyttet til meldinger om kritikkverdige forhold mottatt i 2023, men der tilsynet har blitt gjennomført først i 2024.

Vi har avdekket ett eller flere brudd i 83 prosent av tilsynene etter meldinger om kritikkverdige forhold, og fulgt opp bruddene med minst én reaksjon i 78 prosent av tilsynene. Vi har i snitt gitt 3,5 reaksjoner per tilsyn med reaksjon. 84 prosent av tilsynene er gjennomført som stedlige tilsyn ute i virksomhetene.

Figur 4 viser antall gjennomførte tilsyn med meldinger om kritikkverdige forhold og andelen tilsyn med brudd for tilsyn etter meldinger om kritikkverdige forhold så langt i år. Merk at tilsynene inngår i statistikken først når tilsynsrapporten er sendt til virksomheten, og antall tilsyn for den gitte perioden vil derfor øke etter hvert som flere tilsynsrapporter blir sendt.

Figur 4: Antall tilsyn og andel tilsyn med brudd, for tilsyn etter melding om kritikkverdige forhold, per måned, 2024.

Vi har gjennomført flest tilsyn etter meldinger om kritikkverdige forhold i næringene bygge- og anleggsvirksomhet, etterfulgt av overnattings- og serveringsvirksomhet og helse- og sosialtjenester.

Hva Arbeidstilsynet kontrollerer i tilsyn etter meldinger om kritikkverdige forhold, er avhengig av tematikken i meldingen og tilpasset egenskaper ved virksomheten som meldingen omhandler, for eksempel næring. Som faste deler av våre sjekklister legger vi vekt på å kontrollere systematiske og organisatoriske arbeidsbetingelser i tilsyn etter melding om kritikkverdige forhold. Dersom vi kun ser på den faste sjekklistedelen, har vi så langt i år oftest kontrollert forhold knyttet til arbeidsavtaler, og avdekket brudd i 46 prosent av 519 tilsyn, etterfulgt av lønssystemer, som vi har kontrollert i 500 tilsyn, og avdekket brudd i 32 prosent av disse. I tillegg til de faste kontrollpunktene i sjekklister, kontrollerer vi også forhold som er direkte knyttet til det kritikkverdige forholdet vi følger opp, eksempelvis arbeidstidsordninger, arbeidsmiljøopplæring for ledere og tillitsvalgte eller vold og trusler.

Tabell 9 gir en oversikt over reaksjonsbruken i tilsyn etter melding om kritikkverdige forhold så langt i 2024. Vi har valgt å følge opp bruddene med å gi ett eller flere vedtak om pålegg i 838 tilsyn. Vi vedtar flest pålegg om at arbeidsavtaler skal være i henhold til minimumskravene i arbeidsmiljøloven og om bistand til påleggsgjennomføring fra bedriftshelsetjeneste. I 135 tilsyn har vi stanset arbeidet ved overhengende fare for liv og helse. Vi har foreløpig vedtatt overtredelsesgebyr i 31 tilsyn, flest knyttet til manglende HMS-kort, mangelfull sikring ved arbeid i høyden og manglende oversikt og registrering av arbeidstid.

Merk at i en del tilsyn kan det ta tid fra tilsynet blir gjennomført til reaksjoner blir vedtatt, spesielt når det gjelder overtredelsesgebyr. Behov for flere reaksjoner vurderes derfor fortløpende.

Tabell 9 Antall tilsyn med vedtatte reaksjoner, for tilsyn etter melding om kritikkverdige forhold, 2024.

Type reaksjon	Antall tilsyn
Antall tilsyn - vedtak om pålegg	838
Antall tilsyn - vedtak om tvangsmulkt	92
Antall tilsyn - vedtak om stans som pressmiddel	20
Antall tilsyn - vedtak om stans ved overhengende fare	135
Antall tilsyn - vedtak om overtredelsesgebyr	31

Meldinger om arbeidsrelatert sykdom

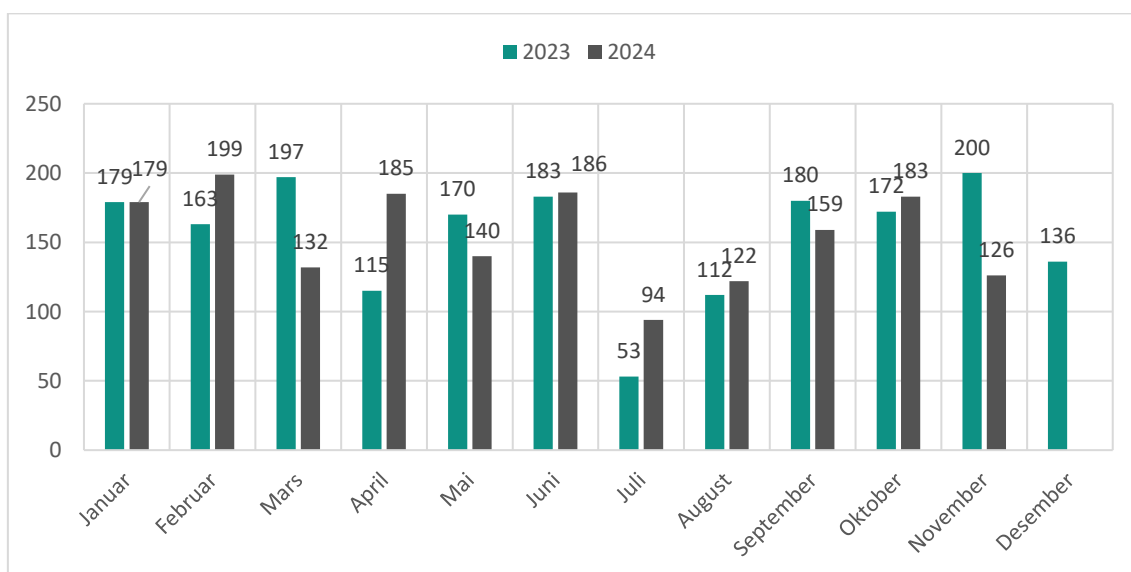
Beskrivelse

Med arbeidsrelatert sykdom menes sykdom som legen antar skyldes arbeidstakers arbeidssituasjon. Arbeidstilsynet mottar meldinger fra leger om arbeidsrelatert sykdom i det landbaserte arbeidslivet i Norge. [Arbeidsmiljøloven §5-3 Leges meldeplikt](#) pålegger alle leger å melde enhver sykdom som de antar skyldes arbeidet. Hensikten er at leger skal melde på mistanke om årsakssammenheng. Meldingen innebærer ikke at det er tatt endelig stilling til årsakssammenhengen og krever ingen fullstendig forhåndsutredning.

I dette kapitlet ser vi nærmere på de meldingene om arbeidsrelatert sykdom som Arbeidstilsynet har mottatt så langt i 2024. Vi erfarer at det er en underrapportering av arbeidsrelatert sykdom, og tall over meldinger om arbeidsrelatert sykdom kan derfor ikke brukes til å anslå omfanget av arbeidsrelatert sykdom i Norge.

Sentrale nøkkeltall

I perioden 1. januar–30. november 2024 har Arbeidstilsynet mottatt 1 705 meldinger om arbeidsrelatert sykdom. Figur 5 viser hvordan meldingene seg per måned for 2024, sett opp mot månedsvis fordeling i 2023.

Figur 5: Antall meldinger om arbeidsrelatert sykdom, fordelt per måned, 2023 og 2024.

Arbeidstilsynet har samlet sett mottatt omtrent samme antall meldinger om arbeidsrelatert sykdom så langt i 2024, sammenlignet med på samme tidspunkt i 2023. I 2023 mottok Arbeidstilsynet omtrent 1 860 meldinger, mens årlig gjennomsnitt for siste hele femårsperiode er omtrent 1 750 meldinger per år.

Diagnose

Tabell 10 gir en oversikt over hvordan meldingene om arbeidsrelatert sykdom fordeler seg per diagnose så langt i år. Alle diagnoser med under fem meldinger er slått sammen i kategorien «Andre sykdommer». Som vi ser av tabellen mottar Arbeidstilsynet flest meldinger om arbeidsrelatert sykdom knyttet til sykdommer i øre og ørebensknute, med 42 prosent av meldingene så langt i år.

Tabell 10: Antall og andel meldinger om arbeidsrelatert sykdom, fordelt per diagnose, 2024. Alle diagnoser med færre enn fem meldinger inngår i kategorien Andre sykdommer.

Diagnose	Antall meldinger	Prosentvis fordeling
H60-H95 Sykdommer i øre og ørebensknute	720	42 %
J00-J99 Sykdommer i åndedrettssystemet	188	11 %
R00-R99 Symptomer, tegn, unormale kliniske funn og laboratoriefunn, ikke klassifisert annet sted	185	11 %
L00-L99 Sykdommer i hud og underhud	131	8 %
M00-M99 Sykdommer i muskel-skjelettsystemet og bindevev	121	7 %
F00-F99 Psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser	116	7 %
C00-D48 Svulster	66	4 %
S00-T98 Skader, forgiftninger og visse andre konsekvenser av ytre årsaker	66	4 %
I00-I99 Sykdommer i sirkulasjonssystemet	45	3 %
G00-G99 Sykdommer i nervesystemet	39	2 %
Z00-Z99 Faktorer som har betydning for helsetilstand og kontakt med helsetjenesten	14	1 %
A00-B99 Visse infeksjonssykdommer og parasittsykdommer	8	0 %
Andre diagnoser	6	0 %
Totalsum	1 705	100 %

Næring

Tabell 11 gir en oversikt over hvordan meldingene om arbeidsrelatert sykdom fordeler seg per næring så langt i år. Alle næringer med under fem meldinger er slått sammen i kategorien «Andre næringer».

Som vi ser av tabellen, har Arbeidstilsynet så langt i år mottatt flest meldinger om arbeidsrelatert sykdom innen næringene industri og bygge- og anleggsvirksomhet.

Tabell 11: Antall og andel meldinger om arbeidsrelatert sykdom, fordelt per næring, 2024. Alle næringer med færre enn fem meldinger inngår i kategorien «Andre næringer».

Næring	Antall meldinger	Prosentvis fordeling
C Industri	451	26 %
F Bygge- og anleggsvirksomhet	375	22 %
G Varehandel, reparasjon av motorvogner	133	8 %
Q Helse- og sosialtjenester	125	7 %
B Bergverksdrift og utvinning	113	7 %
O Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	102	6 %
P Undervisning	80	5 %
N Forretningsmessig tjenesteyting	61	4 %
H Transport og lagring	54	3 %
E Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	41	2 %
A Jordbruk, skogbruk og fiske	32	2 %
D Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	30	2 %
M Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	28	2 %
S Annen tjenesteyting	27	2 %
I Overnattings- og serveringsvirksomhet	26	2 %
R Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter	17	1 %
J Informasjon og kommunikasjon	6	0 %
Andre næringer / Ikke utfylt	4	0 %
Totalsum	1 705	100 %

Sted

Arbeidstilsynet registrerer sted, det vil si adresse for involvert virksomhet, for alle meldinger om arbeidsrelatert sykdom som vi mottar. Tabell 12 gir en oversikt over hvordan meldingene om arbeidsrelatert sykdom fordeler seg per fylke så langt i år.

Som vi ser av tabellen, har Arbeidstilsynet så langt i år mottatt flest meldinger om arbeidsrelatert sykdom innen fylkene Trøndelag, Vestland og Rogaland.

Tabell 12: Antall og andel meldinger om arbeidsrelatert sykdom, fordelt per fylke, 2024.

Fylke	Antall meldinger	Prosentvis fordeling
Trøndelag	250	15 %
Vestland	214	13 %
Rogaland	187	11 %
Akershus	179	10 %
Oslo	144	8 %
Innlandet	107	6 %
Østfold	106	6 %
Troms	100	6 %
Nordland	81	5 %
Møre og Romsdal	80	5 %
Telemark	75	4 %
Vestfold	74	4 %
Agder	51	3 %
Buskerud	33	2 %
Finnmark	22	1 %
Andre fylker / Ikke utfyllt	2	0 %
Totalsum	1 705	100 %

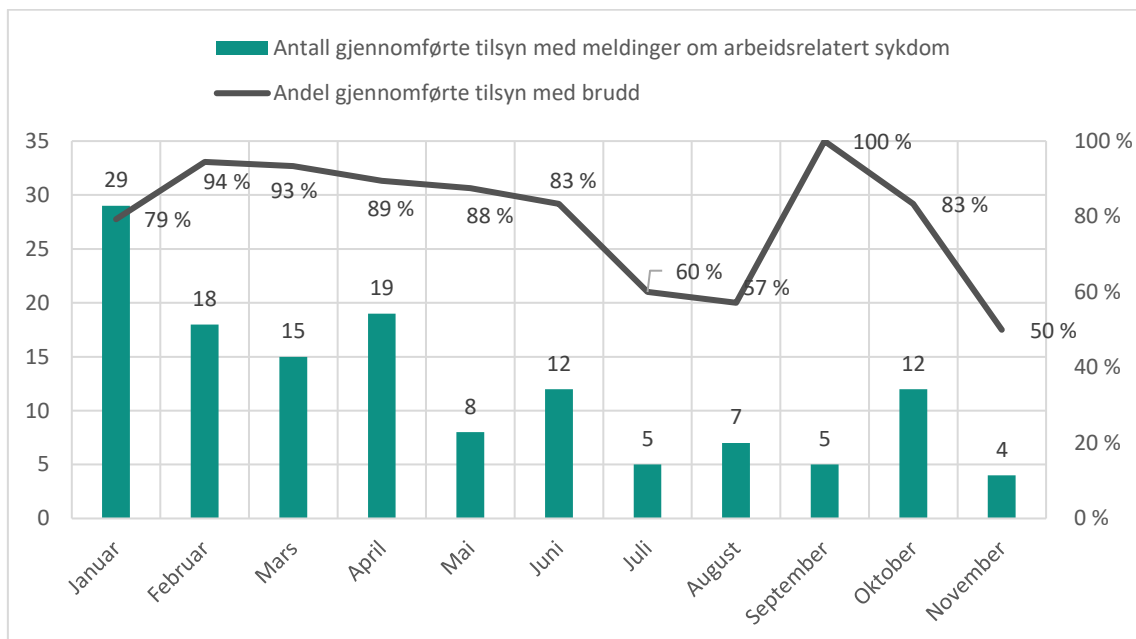
Tilsyn etter melding om arbeidsrelatert sykdom

Hvor stor andel av meldingene om arbeidsrelatert sykdom som følges opp med tilsyn er blant annet avhengig av alvorlighetsgrad, om det er pågående eksponering i virksomheten, og forebyggingspotensial for den enkelte pasient eller andre arbeidstakere.

Så langt i 2024 har Arbeidstilsynet vurdert at 13 prosent av meldingene om arbeidsrelatert sykdom skal følges opp med tilsyns- eller veiledningssak, og vi har gjennomført 134 tilsyn som oppfølging av disse sykdomsmeldingene. Noen av disse tilsynene vil være knyttet til meldinger om arbeidsrelatert sykdom mottatt i 2023, men der tilsynet har blitt gjennomført først i 2024.

Vi har avdekket ett eller flere brudd i 84 prosent av tilsynene, og fulgt opp bruddene med minst én reaksjon i 81 prosent av tilsynene. Vi har i snitt gitt 4,7 reaksjoner per tilsyn med reaksjon. 73 prosent av tilsynene er gjennomført som stedlige tilsyn ute i virksomhetene.

Figur 6 viser antall gjennomførte tilsyn etter melding om arbeidsrelatert sykdom med og andelen tilsyn med brudd så langt i år. Merk at tilsynene inngår i statistikken først når tilsynsrapporten er sendt til virksomheten, og antall tilsyn for den gitte perioden vil derfor øke etter hvert som flere tilsynsrapporter blir sendt.

Figur 6: Antall tilsyn og andel tilsyn med brudd, for tilsyn etter melding om arbeidsrelatert sykdom, per måned, 2024.

Vi har gjennomført flest tilsyn etter melding om arbeidsrelatert sykdom i næringene industri og bygge- og anleggsvirksomhet, som også er de to næringene med flest meldte sykdomstilfeller.

Hva Arbeidstilsynet kontrollerer i tilsyn etter meldinger om arbeidsrelatert sykdom, er avhengig av sykdomstilfellet og tilpasset egenskaper ved virksomheten som meldingen omhandler. Som faste deler av våre sjekklister legger vi vekt på å kontrollere systematiske arbeidsbetingelser i tilsyn etter meldinger om arbeidsrelatert sykdom. Dersom vi ser på den faste sjekklistedelen, har vi så langt i år oftest kontrollert forhold knyttet til bedriftshelsetjeneste, og avdekket brudd på dette i 40 prosent av 124 tilsyn, etterfulgt av forhold knyttet til verneombud og tillitsvalgtes medvirkning, som vi har kontrollert i 106 tilsyn, men kun avdekket brudd i 11 prosent av disse. I tillegg til de faste kontrollpunktene i sjekklister, kontrollerer vi også forhold som er direkte knyttet til meldingen vi følger opp, eksempelvis kartlegging og risikovurdering av kjemikalier og biologiske faktorer eller ubekvemme arbeidsstillinger og vibrasjoner.

Tabell 13 gir en oversikt over reaksjonsbruken i tilsyn etter melding om arbeidsrelatert sykdom så langt i 2024. Vi har valgt å følge opp bruddene med å gi ett eller flere vedtak om pålegg i 99 tilsyn. Flest pålegg er knyttet til tilknytning og bruk av bedriftshelsetjeneste, etterfulgt av forhold knyttet til kartlegging og risikovurdering av kjemisk helsefare. Vi har så langt i år fulgt opp pålegg med tvangsmulkt som pressmiddel i tre tilsyn.

Merk at i en del tilsyn kan det ta tid fra tilsynet blir gjennomført til reaksjoner blir vedtatt, spesielt når det gjelder overtredelsesgebyr. Behov for flere reaksjoner vurderes derfor fortløpende.

Tabell 13 Antall tilsyn med vedtatte reaksjoner, for tilsyn etter melding om arbeidsrelatert sykdom, 2024.

Type reaksjon	Antall tilsyn
Antall tilsyn - vedtak om pålegg	99
Antall tilsyn - vedtak om tvangsmulkt	3
Antall tilsyn - vedtak om stans som pressmiddel	0
Antall tilsyn - vedtak om stans ved overhengende fare	0
Antall tilsyn - vedtak om overtredelsesgebyr	0

Arbeidstilsynet

Tittel:

Fremdrift – Arbeidsulykker, meldinger om kritikkverdige forhold og meldinger om arbeidsrelatert sykdom

Ansvarlig redaktør: Marius Sjøberg

Redaktør: Ingrid Stette Haarberg

Redaksjon: Cecilie Åldstedt Nyrønning, Lauren Celeste Burger, Robert Ekle og Morten Støver

Publiseringsdato:

Desember 2024

Postadresse:

Arbeidstilsynet

Postboks 4720 Torgarden

7468 Trondheim

Sentralbord:

73 19 97 00

ISBN:

978-82-94086-05-4

arbeidstilsynet.no